

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja snižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrate 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovoljjo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Telegrami.

Peterburg 5. avg. (Oficijalno.) Iz Čagrimašale se 3. t. m. poroča, da posameznosti iz boja pri Plevni 30. julija niso še znane. Ruske vojske so ostale v svojih pozicijah, katere so imele, predno so turške prijele. Poveljnik polka Suiskega, Kaulbars, je mrtev, in komandant Kozlovljega polka, Stepanov, je bil teško ranjen, general-major Božerjanov in poveljnik Rilskega polka, Sarančov, sta bila lahko ranjena. Vojaki so se junško bojevali. Levo krilo je bilo vzelo dve šanci, a se je zvečer nazaj pomaknilo. Plevna in Lovac sta bila od močnih oddelkov turške vojske zasedena in močno utrjena.

General Gurko je uničil železnico mej Filipopoljem in Jamboljem, imel 30. julija boj z enim oddelkom Sulejmanove vojske, ki je držala Jeni-Sagro zasedeno, razpršil je ta turški vojni oddelek in priplenil dva turška kanona. Dne 31. julija je bojeval Gurko z drugim oddelkom Sulejmanove vojske pri Džungali, ali je potem blizu Eski-Sagre, ko se mu je bližala cela Sulejmanova armada, ki je bila bulgarske prostovoljce izrinila iz Eski-Sagre, umaknil se na Balkanske soteske nazaj. — Pri Šumli je vse mirno.

Dunaj 6. avgusta. „Pol. Col.“ se iz Zadra poroča: Turki so po ostrem boji, ki je sedem ur trajal, premagali bosenske vstaše pod Despotovičem, kateri je bil prisiljen s 300 tovariši na avstrijsko zemljo prestopiti, kjer so bili vstaši razoroženi in zaprti.

Bukarešt 6. avg. Vojne operacije so se od strani Rusov odložile za tako dolgo, dokler ne pridejo pomoči.

Peterburg 6. avg. „Golos“ ima iz Kırukdare 4. avg. telegram, da je v taborji Muktarjevem griža začela razsajati. Angleški vojaški poverjenik in vojni svetovalec je vsled razpora z Muktarjem odšel v Erzerum.

Carigrad 5. avg. Sulejman paša je Jeni-Sagro vzel, potem, ko je Ruse zmagal. Turki so dva kanona priplenili. Trdi se, da so tudi Kazanlik Turki zopet vzeli. — Vsled zadnjih zmag je v Carigradu zopet vojna stranka prevladala in premoč dobila.

Vojska.

Najbolje se smeje, kdor se zadnji smeje — pravijo vsi dobri slovanski listi onim sovražnikom naše narodnosti, ki so te dni uže od veselja poskakovali in se radovali, da je cele ruske vojske uže za letos konec vsled nesreče pri Plevni. Še nij nič izgubljenega, kakor nekoliko optimizma, da bi mogla stvar lažje napredovati, nego je možno pri obupnej brambi Turčinov, ki vedó, da jim gre za življenje in smrt.

Pojasnilo se je zdaj, da pri Plevni nij bilo treh ali še več bitov, kakor so carigradski viri in za njimi lažnjivi in novic-željni nemški dopisniki razkladali z veliko fantazijo. Ruski oficijalni telegram in tudi zanesljivi dopisnik „Daily News“, kakor tudi drugi, govore samo o enem bojnem dnevi, t. j. o 30. juliju. Večja bitva je bila le ta dan, drug dan ne. Rusi so ostali po hudem boji, kljub temu, da so toliko izgubili, ravno tam, kjer so pred bojem bili. Turki tudi niso nič napredovali do denes. Rusi so bili torej le str-

meči, da sploh prodrli niso in da so nenedoma premočnega sovražnika pred soboj našli.

Iz oficijalnega ruskega telegrama se tudi vidi, kako so sami ruski poveljniki hrabro v ogenj šli, padali in ranjeni bili. Za tako vojsko, bratje, se ne bojmo, da ne bi zmagala.

Vse, kar se govori o bojih pri Šumli in Razgradu, nij potrjeno. Tam so se pač prve straže mej soboj včasih staknile in krvavo kavsatile, ali bitve nij še bilo nobene, kakor se poroča iz jako pošteno odkritosrčnega ruskega oficijalnega vira, ki nič ne barva svojega nevspeha.

Mogoče ali celo verjetno je, da zdaj nekaj dni, dokler Rusi ne dobodo z doma hitro naročene in z veliko brzavino dovaževane pomoči, ne bomo še čuli o večjih bitvah. Rusi najbrž ne bodo hoteli več z manjšino poprijemati utrjenih Turkov, le ti pa si iz trdnjav na polje ne upajo.

General Gurko torej nikakor še nij odrezan; pomaknil se je v Balkan nazaj in če mu ne zmanjka prej streliva in hrane, bode se držal, dokler mu zmagoviti rojaki ne pridejo na pomoč.

Ubogi so pač Bulgari tam, kjer so se Rusi odmakniti morali in so bili Bulgari uže za orožje poprijeli. Turki jih bodo neusmiljeno klali. Ali bodo se zdaj po leti uže umikali. Dolgo pa se jim valjda treba ne bode.

Bosenski vstaši okolo Livna in Glamocha pod Despotovičem pa so bili zmagani in velik del, z glavarjem Despotovičem vred, je bil od naših vojakov na našej avstrijske zemlji razorožen in zaprt. To je škoda za bosensko stvar, ker zdaj bode v onem

Listek.

Žid.

(Spisal Ivan Turgenev; poslovenil V. Eržen.)

... — „Pripovedujte nam kaj polkovnik,“ — zaprosili smo Nikola Iljiča.

Polkovnik se nasmeje, puhne nekoliko silnih kolobarov skozi brke, nas pogleda, ter se zamisli. Vsi smo ljubili in spoštovali Nikola Iljiča zbog njegovega dobrega srca, zdravega razuma in blagega ponašanja proti nam, mlajšim od njega. Bil je visoke rasti, plečat in širok; zarujavelo njega lice, iskreni bistri pogled, nežni posmeh, možki in polni glas priljubili so ga vsakemu, ter mu brzo pridobili prijateljstvo vseh znancev.

— „Poslušajte torej,“ — začne svojo pripoved, — „dogodek, kateri sem se namenil vam pripovedati, doživel sem trinajstega leta pod Danjskim. Služil sem takrat v E-skem kirazirskem polku, ter so me baš imenovali za

zastavnika (Fähnrich). Vojske in bitke so ugoden posel in lepa stvar, a obsedanje je zelo pusto in dolgočasno. Četokrat smo sedeli po cel božji dan v taboru pod šatorom na zemlji ali na slami, ter igrali na karte od zore do mraka. Jedino iz dolgega časa šli smo kedaj pogledat, kako lete po zraku bombe in granate. Iz prva so Francozje iz mesta streljali na nas, a kmalu so prenehali. Da jezdimo v okolici po živež, tudi nij nijednega osobito mikalo; v obče trl nas je silen dolg čas. Izpolnil sem bil tedaj komaj osemnajsto leto; bil sem zdrav ko sama kri in mleko, mislil sem poigrati se s Francozi, a mej tem — pomislite si, — mej tem sem dolg čas preganjal v taboru. Od dolgega časa začel sem kartati. V nekej noči sem po mnogem izgubitku si naposled še pred zoro priigral znatno vsoto denarja. Utrujen in zaspan grem ven na svež zrak ter se posedem na zemljo.

Jutro je bilo prekrasno; dolge vrste šatorov našega utrjenega tabora izgubljale so se

v megli, gledal sem v daljino, ter sedeč zadremal. Kar me probudi zadržano kašljanje; odprem oči in pred soboj zapazim žida kakih štirideset let v dolgem sivem kaftanu, v črevljih in črnej kapici. Ta žid, Hiršel po imenu, imel je vedno nekaj posel v našem taboru, donášal nam je vina, hrane in drugih stvari; bil je majhen, mršav, plašljiv, rudečih las, ter je neprestano mežikal s svojimi majhenimi, tudi rudečimi očmi, nosa je bil dolgega in krivega, ter je v jedno mer pokajšjeval.

Začne se pred mano ponižno klanjati.

„Kaj bi rad?“ — ga vprašam,

„Prišel sem povprašat, ali ne bi mogel s čim —“

„Ne potrebujem te, pojdi mi izpred očí!“

„Kakor ukažete, — kakor želite — mislil sem, da bi morebiti mogel s čim —“

„Nadležen si mi; pojdi mi izpred očí, ti pravim!“

„Dovolite, da čestitam vašemu blagorodju na dobitku.“

kraji prilično mnogo turške vojske moglo drugam odriniti.

Hrabri Črnogorci so vzeli Turkom tudi tvrđjavico Čadjavico, ključ do Nikšića, kateri je silno utrjen, vendar uže od Črnogorcev močno poškodovan.

Hrvatski tabor.

V nedeljo po polu dne so imeli Hrvatje v Zagrebu javen tabor. Sešlo se je okolo 3000 ljudi, največ meščanov. Kakor smo uže včeraj telegrafično poročali, sprejeta je resolucija, ki se glasi proti turškemu barbarstvu „proti kojemu se i hrvatski narod kroz vjekove borio,“ ki dalje izjavlja „najtoplije simpatije Rusiji kao saveznoj sili austro-ugarske monarhije, koja je tim narodom u pomoć pritekla, želeći oružju „njihovu slavodobitnu“ pobjedu. — Ova je pučka skupština nadalje uvjerena, da prestanak turske carevine neće povriediti (žaliti) interesa monarhije, nego joj obratno mora otvoriti široko polje blagoslovljene političke i trgovske radinosti, s kojom će ona podići ugled i snagu svoju. Zato je napokon ova pučka skupština tvrdo uvjerena, da monarhija neće dići oružja u obranu turske carevine, nego će shodnijim načinom čuvati interese monarhije, koji su ujedno i interesi Hrvatske: da se naime uzpostavi cjelokupnost hrvatske kraljevine, spojenjem Krajine i Dalmacije (mnogi glasovi: i hrvatske Istre) i zaposjednućem Bosne i gornje Hercegovine.“

Dr. Mazura, prvi govornik, je izrekao obžalovanje, da se hrvatski graničari ne bojujuje tudi tam, kjer je na zastavah napisano križ, svoboda, Slovanstvo. Nikar se ne motimo, dejal je; če bi slovansko orožje bilo premagano na Balkanu, postal bi položaj Slovanov v Avstriji in Ogerskej težavnejši, zlasti naš položaj nasproti ogerskemu življu, ki je uže zdaj najobjestnejši neprijatelj vsega, kar od daleč diši s slovanskim duhom. Govornik potem osvetljuje Magjare, ki so se nekdanj zoper Turke borili, zdaj pa za nje govore iz sovraštva do Slovanov; dokazuje, kako Avstriji nij potreba obstanka Turčije, da je ta obstanek celo krivica.

Drugi govornik, poslanec Folnegović, meni, da bode hrvatskemu narodu nalog miritelja in posrednika mej zapadnim in istočnim

krščanstvom. Njemu mora biti sveta prislovica „Brani svoje, a spoštuj tuje.“ Naše izjave zatorej ne smejo v sebi imeti ničesa, kar bi moglo v prilog iti največjemu unesrečitelju Hrvatske, Turčinu, kateremu ne moremo obstanka želeti. On obžaluje, da diplomacija nij znala preprečiti krvoprolitja, ki pustoši istočne zemlje in uničuje kristijane. Rusiji priznava, da je za osvobojenje kristijanov največje žrtve prinesla, za to Hrvatska blagoslavlja rusko orožje, ki razkuje verige kristijanov v Turčiji.

Dalje Folnegović pravi: Ideja narodnosti nije za Hrvate isto, što i politički panslavizam. Politički panslavizam može gojiti samo onaj Slaven, koji očajava nad sudbinom svoga plemena, a goje ga poglavito samo dušmani slavenstva, da tim tobož opravdaju svoje tlačenje slavenskih plemena. Politički panslavizam ostaje u očijuh razumna čovjeka chimera bar dotle, dok nebi europska plemena duševno obnemogla. U to pak nemože vjerovati hrvatski politik. I zato dok je hrvatskoga jezikoslovca dužnost pomnije učiti tancine jezika poljskoga ili ruskoga, nego li francuskoga ili njemačkoga, dok je i mudrovalj naš dužan dublje zaroniti u duh srodnih si plemena slovinskih, nego li inih: dotle ipak državnik hrvatski, napijajući svomu „sjevernomu stricu“ nesmije nipodšto zaboraviti na kruniteljicu prvoga hrvatskoga kralja, crkvu zapadnu, koja je tečajem deset vjekova sinove hrvatske zadajala mliekom božanskoga oduševljenja i neodoljive snage u obrani interesa civilizacije zapadne, one civilizacije, koja je duh ljudski najsavršenije oplemeniti znala.

Dalje: Hrvati znadu dobro, da izza propasti Turske neće slijediti propast Magjarske. Ali se Hrvati živo nadaju, da će za propašću Turske skoro morati slijediti i propast supremacije magjarskoga naroda nad kraljevinom Hrvatskom. Tu supremaciju mi Hrvati smatramo za sebe poniženjem, a za nas oboje nesrećom.

Za Folnegovićem je govorio prof. dr. Vojnović, opominjajući na slogu, pa da Hrvati imaju iskati zjedinjenje svoje domovine, celokupnost. Brez Bosne Hrvatska nema bodočnosti.

Bluntschli o panslavizmu.

Zadnji čas se trudi slavni nemški državoslovec Bluntschli svojim rojakom poka-

zati, kaj je panslavizam. Naj navedemo tukaj njegov spis, prestavljen od besede do besede po zadnjem zvezku časnika „Deutsche Revue“. Slavni učenjak tako-le piše:

„Kako se daje to razlagati, da imamo panslavizam, ko pri drugih evropskih narodih nij enakih prikaznij? Zakaj se domoljubni severni in južni Slovani navdušujejo za panslavistično idejo?

„V našej narodno mislečej dobi ima povsodi narodno čuvstvo upliv na politiko. Narodni hote zediniti se v narodne države, ker se v takih državah hočejo popolnem razviti in dospeti do moči. Da se je tudi slovanskih narodov prišlo enako teženje, kdo se bode temu čudil? Tudi oni imajo živahno čuvstvo svojih posebnosti, svojega sorodstva. Oni se hočejo ločiti od zapadne Evrope, ker imajo za skupno življenje svoje slovanske vzore.

„Dočim imajo Romani štiri večje države, v katere se razcepljajo in Germani še več, ki njihovim posebnostim odpirajo različna pota in ki služijo v razvoj njihovih različnosti, imajo Slovani samo eno večjo državo, v kateri se zedinjajo njihove nadeje in njihova mišljenja — veliko rusko svetovno državo.

„Na Avstrijskem imajo Slovani delež na rednej upravi in zastopstvo v zastopnih telesih i države i dežel. Toda akoravno so avstrijski Slovani polovica tamošnjega prebivalstva in so večji po številu, nego Nemci ali Magjari, vendar ne morejo Avstrije imeti za slovansko državo, niti ne za državo, ki bi bila pripravljena odločno zastopati njihove interese. Politična prevažnost Nemcev v Avstriji in Magjarov na Ogerskem se mora tamošnjim Slovanom zdeti zaničevanje in tisk tujega gospodstva.

„Najslabše pa se godi Slovanom v Turčiji. Tam jih turški trinogi na vso moč deró in izsesavajo. Bil je čas, ko so turški Slovani v Turčiji iskali pomoči in varstva pri Avstriji. Pa ta čas je uže davno minol. Avstrijska politika smatra obstanek turške države kot za Avstrijo koristen, ker bi se s tem zaprečilo i razširjenje ruskega gospodstva na jugu in rojstvo nove neodvisne jugoslovanske države. Boji se, da bi to spremenjenje na zemljevidu ne podrlo njenega gospodarstva čez Slovane. Avstrija pač obravnava z drugimi velevladstvi o upravnih reformah, ki bi zboljšale stanje turške raji, toda visoke porte neće napasti in se odteza vsakej sili.

„A, od kod ti to veš?“

„O, jaz uže vem, velik dobitek, — velik dobitek, — o zelo velik —“

Hiršel raztegne prste in pokima z glavo.

„A kaj mi je do vsega tega,“ rečem iznevoljen, „čemu so mi tu denarji?“

„O, ne govorite tako, vaše blagorodje. Denar — krasna stvar; zmirom je potreben; za denar se more dobiti vse, vaše blagorodje, vse, vse! Ukažite samo faktorju, on vam pri-skrbi vse, vse!

„Dobro! Dobro! Žid!“

„Aj, aj,“ reče Hiršel; — „vaše blagorodje mi ne veruje — aj — aj — aj —“ Žid je primežiknil z očmi in počasi prikimal z glavo. „Vem, kaj bi gospod častnik si želel — vem!“

„Mari res veš?“

„Tako krasna, vaše blagorodje, tako krasna!“ — Hiršel je zopet namežiknil z očmi ter namrdnil ustna. — „Samo ukažite, vaše blagorodje! — videli bodele sami. — Kaj bi vam sedaj pravil, poslušali bi me, a verjeli

ne bi — rajši ukažite, da vam jo pokažem.“ — Molčeč sem gledal žida.

„No, dobro torej, dobro; pokazal vam jo bodem.“ — Hiršel se nasmeje in me rahlo potiplje na ramena, ali takoj odskoči, kakor da ga je pičil gad.

„A, kaj mi daste za aro, — vaše blagorodje?“

„Ti me hočeš prevariti, ali mi dovedeš kakov izleček.“

„Aj, joj, kaj to govorite?“ reče žid ne-navadno oduševljen in mahaje z rokami. „Kako bi to bilo mogoče! Pa mi ukažite dati pet sto palic — štiri sto in petdeset palic,“ — pridene brzo. — „No, sedaj pa kar zapovedujte!“

V tem trenutku baš podigne jeden mojih tovarišev konec plahte ter me zakliče po imenu. Vstanem in hitro vržem židu dukat.

„Torej na večer, na večer,“ — je šepetal žid.

Priznati mi je, gospoda, da sem zelo nestrpljivo čakal večera. Ta dan so nas napadli

Francozje; naš polk je bil v bitki! Nastane večer, vsi smo se posedli okolo ognja — vojaki so kuhali kašo. Začno se razgovarjati. Jaz sem ležal na plašču, pil čaj ter slušal pripovedovanje tovarišev. Pozvali so me, da se kartam, a nijsem htel. Jeden za drugim so otšli častniki v šatore; ognji so jeli pojemat, vojaki so se tudi razšli, ali pa so pospali na mestu: vse se je umirilo. Jaz sem še jedini ostal ležeč. Sluga mi je sedel poleg ognja ter dremal. Odpravim tudi njega spat in brzo se umiri ves tabor. Straža ide okolo. Straže se izmené. Na nebu so zablestele zvezde. Nastala je temna noč. — Dolgo sem zrl v ugašajoč ogenj. Naposled ugasne tudi najzadnji plamenček.

„Prokleti žid, prevaril me je,“ — si mislim ter hočem vstati. Obrnem se; za mano je stal Hiršel. Bil je zelo bled, ter kakor da je pomenil, začne šepetati:

„Izvolite — iti — v svoj šotor.“

Vstanem in grem za njim. Žid se upogne ter pazno jame korakati po mokrej, majhenej

Rusija je dozdej edina velevlad, ki ni zadovoljna z akademičnim svarjenjem in platonično človekoljubnostjo, nego ona zastavlja kri in blago za to, da turško trinoštvo stare Rusije hoče turške Slovence rešiti iz sto in stoletne sužnosti, ali je potem čudno, če se je ti oklepajo, če nadejno gledajo proti Rusiji? Kdo jim pa sicer hoče pomagati? Kaj se bode potlej zgodilo, to je stoprav vprašanje druge vrste. Zdaj hočejo najprvo rešeni biti.

Čemu torej tako ljuto zabavljati čez panslavizem, čemu zasmehovati panslaviste? Ali tako srdito ravnanje škoduje njihovemu teženju?

Ako panslavizem zares žuga obstanku Avstrije, mora se tej nevarnosti vse drugače v okoli priti.

Najboljša sredstva temu so: povzdignjenje kulture neruskih Slovanov, zadovoljenje njihovega gospodarskega in političnega življenja, dobrohotna skrb za njih narodni razvoj, spoštovanje do njihovih idej in njihovega teženja — to so sredstva proti panslavizmu.

Ako je za Avstrijo zoperstavljenje proti panslavizmu vprašanje za njen obstanek, potem se to ne more doseči z zanemarjenjem slovanskih interesov, ne s pomnoženim pritiskanjem na Slovence, nego le s tem, da svoje Slovence navadi in jim v dejanji pokaže, da zagledajo v njej drugo varovalko njihovega slovanskega bitja in njihove civilizacije. Ta politični nalog je avstro-ogerskim državljanom morda težak. Toda dokazano ni, da bi se ne dal rešiti, in njegovo rešenje za more edino osigurati obstanek avstro-ogerske monarhije, pridobiti avstrijske Slovence za Avstrijo in tako povišati njen vpliv na razvoj drugih narodov v južnoiztočni Evropi.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. avgusta.

Tudi na Češkem je več občin vložilo prošnje na c. kr. okrajna glavarstva za dovoljenje taborov, na katerih bi češki narod izrekel svoj blagoslov ruskemu orožju in pobijal zahtevanja magjarska.

Čehi praznujejo 26. t. m. v Taboru od-

boru odgaljenje spominka svojega velikega vojvodca Jana Žižka.

Cesar je šel 5. v Ischl. Te dni se snide z nemškim cesarjem.

Cesarski namestnik za zgornje Avstrijsko, baron Wiedenfeld, je 5. t. m. umrl.

V Lvovu so se nemško-judovski Poljaki vendar zbrali, mimo tega, da je bil tabor jim prepovedan, in sklenili magjarsko resolucijo proti ruskim neusmiljenostim itd.

Vnanje države.

Srbija utegne z Grčijo vred v akcijo stopiti. Avstrija tega ne bode branila. Čemu tudi in s kako pravico?

Rusi v Moskvi baje nameravajo nemškemu cesarju Vilhelmu za njegovo lojalno zadržanje v orientalnem ruskeji vojni zaupnico poslati.

Berlinska „Post“ pripoveduje, da je knez Gorčakov dal ostavko, katero je car tudi sprejel. Ta nepotrjena vest je bila ob istem dnevi tudi na Dunaji raztrošena.

Italijanske vlade list v Rimu „Corriere d' Italia“ skuša v oficijoznem članku dokazati, da Italija nema nobenih sovražnih namenov do Avstrije, da ne želi kosov njenih zemelj osvajati si in da hoče prijateljske odnose do sosedov ohraniti. — Verjeti ni trdno.

Angleški „Daily Telegraph“ nasvetuje svojim rojakom zvezo s Turki. Zdi se mu na enkrat, da je angleško držanje nasproti Turčiji strahopetno. Kaj je turška zmaga pri Plevni vse naredila.

Dopisi.

Od sv. Jurja na Ščavnici

blizu Radgone 5. avg. [Izv. dopis.] Včeraj, 4. avg. je bila tukaj navadna okrajna učiteljska konferenca učiteljev gornje-radgonskega in ljutomerskega okraja. Ta skupščina je bila zopet nov dokaz, kako velik vpliv imajo šolski nemškutarji na slabe učitelje, kako zelo učitelji na ljubo nemškutarnikom nemškutarijo. Toda o tem pozneje. Naj opišem najprvo zborovanje samo. Šolski oproda Ranner, ki je svoje naloge zlasti v tem obziru kos, da povelja svojih predstojnikov natanko izpeljevati skuša, otvoril je skupščino z nemškim nagovorom in jo tudi v tem jeziku dalje vodil. Drugače menda tako ravnati ne sme; omenjal je splošnih pomanjkljivosti, katere je opazoval pri nadzorovanji šol. Za svojega namestnika si je bil izbral realnega učitelja Kryla. Zapisnikarja sta bila učitelja Boštjančič in Munda. Prvi je govoril (v nemškem jeziku) g. Erzenjak o vzgoji čutstva. Njegov govor, ka-

tereza zadnji del je bil zlasti v tem obziru hvalevreden, da je izražal željo o poslovenjevanji primernih knjižic za šolarske bukvarnice, kritikovali so gg. Mikl, Boštjančič, Lapajne in Klanjšček. Gg. Boštjančič in Klanjšček sta trdila, da pomanjka primernih knjižic za slovenske šolarske bukvarnice. Temu nasproti je pa g. Lapajne trdil, da se nahaja pri raznih bukvarjih in založnikih obilo takih knjižic, po katerih pa učitelji in šolske gospodske le premalo segajo. Omenjal je zlasti prekristnega „Vrtca“. — Na dalje je sledil govor g. Boštjančiča, nadučitelja pri sv. Jurju o dolžnostih učiteljevih nasproti staršem. Tudi ta gospod, nekdanji vnet Slovenec, govoril je nemško, čemur so se mnogi navzoči čudili. Pri debati o njegovih predlogih so se udeleževali zlasti gg. Lapajne, Kryl in Erzenjak. Nekateri govorniki so poudarjali pri tej priliki ljubezen učitelja do naroda, ki naj se zlasti v tem pokazuje, da se učitelj briga za kmetovo blagostanje, da spoštuje njegov jezik, da ima sočutje v njegovih nadlogah. Priporočalo se je, naj učitelj zlasti gospodarske stroke goji, naj pa tudi za duševno izobraževanje kmetov skrbi, naj mu osnuje bukvarnice, naj mu podaja knjig, časnikov itd. — 3. točka bil je izvrstni slovenski govor g. Kryla, ki je rodod Čeh, a se je v kratkem času slovenščine dobro privadil. On je razlagal „zemeljsko kroglo“. K temu je dostavljal g. Lapajne željo, da naj si šole naročujejo globe in mape s slovensko terminologijo in da imajo šolarske bukvarnice imeti slovenske knjige o realijah. 4. Govor (nemški) je bil g. Postružnika o šolski kroniki, o čemer se pa ni nič debatiralo. Bile so potem neke volitve. Gornje-radgonski učitelji so si izbrali nadučitelja Boštjančiča za svojega zastopnika v deželno učiteljsko konferenco, ki bode letos v Gradcu 10. sept. Za ljutomerski okraj sta bila dobila enako glasov g. Postružnik (od nemških učiteljev) in g. Kryl (od narodnih). Srečka pa je odločila za Postružnika. — Naposled je predlagal g. Kryl, naj bi se v bodoče pri teh skupščinah slovenski govorilo. Njegov predlog so narodni učitelji krepko podpirali, a ni dobil večine. Tudi za drugi predlog g. Miklna, ki je zahteval le večino slovenskih govorov, pri boječih učiteljih ni zmagal, kar pa ne brani, da utegnejo vsi učitelji v bodoče slovenski govoriti, zlasti te-

travi. Na strani opazim nepremično ogrneno osobo. Žid jej pomigne z roko, a ona se je približala k njemu. Zašepne jej nekaj, se k meni obrne, pokima nekoliko kratov z glavo in vsi trije stopimo v šotor.

Težko sem dihal.

„Gledite, vaše blagorodje, ona je tukaj,“ — prišepne mi žid. — „Malo se boji; no, rekel sem jej, da je gospod častnik dober človek, prekrasen. — A ti se ne boj,“ pristavi glasno, „ne boj se!“

Zagrneni oseba se ne gane. Jaz sem bil v velikej zadregi in nisem vedel, kaj naj bi govoril. Tudi Hiršel je stal na mestu ter mahal nekako čudovito z rokami.

„Pojdi ven!“ — mu rečem.

Hiršel me nekako nerad uboga.

Pristopim k zagrneni osebi ter jej potegnem tamno rutico raz glavo. V Danjskem je gorelo, pri rudečkastej, plapolajočej in slabej svetlobi dolnjega požara zamotrim blede lice mlade židovke. Osupnila me je nje krasota. Stal sem pred njo ter jo gledal molčeč.

Ona ne vzdigne oči. Začujem za sabo legak šum ter se ozrem. Hiršel je oprezno pomolil glavo v šotor. Usrjen mu pomignem z roko in on izgine.

„Kako ti je ime?“ — vprašam jo ko- nečno.

„Sara“ i — odvrne in ta hip zableste v tmini nje velikih oči zenice in majhen beli zobki.

Pograbim dva vzglavnika od kože, jih vržem na zemljo in jo zaprosim, da sede. Ona sname plašč ter se vsede. Bila se je oblekla v kratek, zelen, spredaj odprt jopič s srebernimi, okroglimi gumbi in širokimi rokavi. — Gosti, črni lasje so jej pokrivali glavo. Prisedel sem k njej ter jo prijel za tamno, majheno ročico. Branila se je malo; gledala me plašljivo in dihala težko. Zelo so bile všeč mojim očem iztočne črte njenega lica — in silno sem jej stisnil hladne tresoče se prste.

„Umeješ li ruski?“

„Umejem — malo.“

„Ljubiš li Ruse?“

„Da, ljubim.“

„Torej tudi mene ljubiš?“

„Tudi vas ljubim.“

Htel sem jo objeti, a ona se hitro izmakne.

„Nikarte, nikarte, usmilite se, gospod, usmilite se.“

„A ti me vendar pogledi!“

Ona vpre v me črne, bistre oči, a jih takoj zapre ter zarudi.

Poljubim jej zažarelo reko. Ona me mrklo pogleda in se nasmeje.

„Čemu se smeješ?“

Zakrije si lice z rokama ter se še bolj nasmeje.

Hiršel pomoli glavo na vhodu in se jej zagrozi. Ona obmolkne.

„Pojdi ven!“ zašepnem mu skozi zobe.

„Stidiš se mi.“

Hiršel neče otiti.

Vzamem iz skrinje perišče zlatnikov, dam mu jih ter ga zapodim iz šatora.

(Dalje prih.)

daj, ako bi od zgoraj drug veter potegnil. Slabi učitelji pa se vsikdar bojé drugače glasovati, kakor je nekim ljubo — kajti on jih lahko še bolje počrni, kakor zaslužio.

Iz Mokronoga 5. avg. [Izv. dop.] Dan na dan imate dopise iz raznih krajev male naše domovine, ki nam prinašajo žalostno vest, kako so si naši nasprotniki prizadevali, da dobe večino pri volitvah. Od več krajev čuje se, da so se posluževali raznih sredstev, da si pridobe večino. Tudi pri nas se volitev nij čisto pravilno vršila, in zaradi tega so naši nasprotniki dobili tudi nekoliko glasov. Voljenih je bilo pet mož, mej njimi dva narodnjaka, ki sta pri volitvah v Trebnjem glasovala le za narodnega poslanca. Naš župan, ki je bil vsled svoje hude agitacije tudi voljen, hotel si je še celo ta dva na svojo nemčursko stran pridobiti; ali glej ga! spodletelo mu je. Sedaj bode vsaj tudi on izprevidel, da Mokronog še nij čisto ponemčurjen in zgolj nemčursko gnjezdo, kakor so si razven njega še mnogi drugi mislili, temveč da so tudi tukaj še ljudje, ki se zavedajo, da smo mi Slovenci tudi vejica mogočnega slovanskega debla. Oni časte svojo domovino, časte svojo mater, ki jih je s slovenskim mlekom dojila, spominjajo se, da jim je mati, v zibelji ležečim, prepevala slovenske pesni in ne nemških. Tega pa nekateri naši tržanje še vedno kar vedeti nečejo. Oni se potegujejo za nemščino, govore mej soboj večjidel tuji jezik, in tako zaničujejo sami sebe in svoj rod. Mej njimi jih je še mnogo taci, ki le klatijo nemško. Zapomnite se besede Koseskega, ki pravi:

„Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevej peti.“

Ne potegujte se več samo za tujščino, gojite prvič slovenščino, ona naj vam bo najlahtniši zaklad, ki ste ga prejeli od svoje matere. Ne zaničujte je, in ne potegujte se le za nemščino, prva naloga naj vam bo, slovenščino pospeševati, potem, kar ostane, je za druge jezike.

Kaj potrebno bi bilo pri nas, ko bi se osnovalo „bralno društvo“; kajti tako bi imeli tudi bližnji kmetje priložnost izobraziti se in spoznavati se z milo našo domovino. Da se naši kmetje uže zavedajo, kaj so, in niso tako nevedni, kakor si jih nasprotniki mislijo, vidi se iz tega, da se vendar niso dali vsi zapeljati nemčurskim agitatorjem pri zadnjih volitvah, temveč da so ostali na slovenske strani in volili domačine Slovence. Nadalje pa upamo, da pri prihodnji volitvi ne bode jih mnogo, ki bi nam nasprotovali, kajti zdaj uže vedno bolj vedo, zakaj se gre pri volitvah. Onim pa, koji zaničujejo mili naš domač jezik, ki menijo, da je le v edini nemščini prava omika, onim bi bilo priporočati, da bero slovenske liste, kateri se žalibog v našem trgu še preveč redko nahajajo. Potem bodo sprevideli, da naš jezik je tudi omikan, in da se ž njim človek tako lahko izobrazí, kot v kakem drugem jeziku. Potem ne bodo slavili in hvalili vedno tujega, temveč spoznali bodo, kaj so in kaj je njih domovina.

Iz Novega mesta 29. jul. [Izv. dop.] (Ljubljanskemu butlju.) Ljubljanski butelj, vulgo „Tagblatt“ hujska in vpije v nemcem dopisu iz Novega mesta po svoji starej navadi črez naša lista, posebno „Slov. Narod“ in zoper novomeške dijake. Mi sploh ne bi ničesar na to odgovorili, pa reč je prevažna, da bi jo prezrli. Kot rojen Novomešan imam večkrat priložnost z novomeškimi dijaci ob-

čevati; spoznal sem jih za narod navdušene in nadepolne mladeniče, ki se vsaj v večini ne bodo izneverili svoje očetnjavi. Zarad tega se pa ljubljanski bašibozuk nad njimi jezi, češ, ti nečejo naših naukov poslušati, ti nečejo lastnega naroda izdajice in kukavice postati, kot smo mi, delajmo in še enkrat delajmo, da dobimo vsaj nekoliko privrženecv, inace smo enkrat gotovo izgubljeni. Le potolaži se, kranjski Turek, tudi tebe bo jedenkrat zadel meč maščevanja!

Butelj piše, da sta edino le „Slovenski Narod“ in „Slovenec“ kriva, da so naši dijaki narodni. Vsak dijak, ki s kmetov pride, je naroden in tako navdušuje jeden družega za sveto domovinsko reč! Res je tudi to, da se imajo dijaci naših srednjih šol nekoliko slovenskim novinam zahvaljevati glede narodnega navdušenja. Nej mar to častno za slov. novine? Domovina jim bo zato večno hvaležna. — Da bi pa katerikrat „Slov. Nar.“ dijake hujskal, da naj pri volitvah agitirajo, je grda in nesramna laž, kakoršnih je v „Tagbl.“ zmirom dovolj. I kdaj je dijake odvrčeval od discipline. Jaz vendar vsak dan slovenske novine berem, pa kaj tacega nijsem nikjer bral. Gospod dopisnik, primite se za ušesa in če ne zastopite vsake besede, ki jo berete, priporočam Vam besednjak. —

Tudi piše „tagblattov“ dopisun, da ne bodo sedanji dijaki a prihodnji državni služabniki samo na Kranjskem živeli, ampak tudi drugje. Seveda po nemčurskem smislu naj ne misli mladenič na svoj narod, naj se ne izobražuje v svoji materinščini, on naj pusti narodno reč pri miru in naj se izdajic oklene. Vaš trud, narodnjake spreobračati in jih za nemškutarsko in nemško propagando pripravljati, je zahman. Opustite Vaše neumne fraze v ljublj. bašibozuku. In ako so slov. listi dijake sploh opominjali, da naj ostanejo svojej domovini zvesti, vsa čast in hvala jim. Saj skrbje in se trude za največje upanje naše zatirane domovine, za slov. mladino. Da je pa vsak narodnjak „dem liberalen deutsch-tum“ nasproten in tako tudi naša mladina, bode prepričani. — Tudi to lažnjivega in prenapetega novomeškega tagblatovca v oči bode, da so baje dijaci po ulicah peli „naprej zastava Slave“, ali kakor jo on imenuje „slov. marseillaiso“. Seveda, nemška „die wacht am Rhein“ se bi Vam bolj dopadla. Da so dijaci himne v čast slovenskim kandidatom peli, je zopet vstavila zmešana fantazija novomeškega dopisuna tagblattovega. V mestu stanujoč, bi kaj tacega bil šlišal, ako ne z lastnimi ušesi vsaj iz ust kacega dijaka, s kojimi dovolj občujem. Seveda, ko bi bili to nemčurski dijaki in bi kacemu nemčurskemu kandidatu peli, to bi bilo vse drugače. Tagblatt bi ne našel izrazov, da bi jih prehvalil. —

Če kdo kot sin velicega slavjanskega plemena vsklikne: Slava Rusom, zategadelj, ker se tako potegujejo za pravice naših bratov Jugoslovanov, to nej nikoršen prestop, še manj pa zločinstvo!

Za te pa „ljublanski butelj“ in za tvoje privrženecv pride gotovo plačilen dan in vaša mogočnost bo zginila ko pena, a ne za slov. novine!

Novomešk narodnjak.

Domače stvari.

— (Kranjskega deželnega zbora) zasedanja letos najbrž res ne bode. Sniti bi

se imel tega meseca še, ker drugi mesec september se uže začne državni zbor, ki ima še celo težavno nagodbo z Ogersko izvršiti. Da zasedanja kranjskega deželnega zbora avgusta meseca še ne bode, sklepamo zdaj tudi iz tega, ker je včeraj deželni glavar g. Kaltenegger iz Ljubljane odpotoval, baje da zaradi nervoznosti, za pet tednov v daljno kopel Ostende zdraviti se. — Tega si naposled vendar ne moremo misliti, da bi gospod Kalteneggerja, vodjo zadnjih nemškutarskih volitev in najdelavnejšega privrženika vladne stranke na Kranjskem, več ne postavili zopet za deželnega glavarja, ker naposled nemajo nič izbire. Kacega fanatičnega g. Schreya vendar ne morejo, a g. Dežmana tudi nam protivna nemška stranka v srcu ne spoštuje dosti več, kot naša slovenska, iz katere je mož uskočil, če ga prav rabiti morejo.

— (Porotne sodbe) so se zopet predvčeranjem v Ljubljani začele in bodo trajale do 18. avgusta. Politične pravde ne bode nobene, le tatvina, goljufija, tepež, uboj, spolno posilstvo itd. je na vrsti.

— (Kegljanje na korist šolske svečanosti na Raki.) Piše se nam z Rake: Šolskim prijateljem in podpornikom v našej okolici se naznanja, da bode v narodnej gostilni Toneta Simoniča na Raki od 9 do 19. avgusta t. l. kegljanje na korist šolske svečanosti šolske mladeži dvorazredne ljudske šole na Raki. — K udeležbi kegljanja se rodoljubi uljudno vabijo.

— (V Metliki) se začne s prihodnjim letom štirirazredna šola, namesto dvorazredne.

— (Utonil) je pri Novem mestu sedlarjev sin Plavar v Krki pri kopanju.

— (Pogorel) je kozolec kmetu A. Tavčarju blizu Radovljice.

Iskrica opravišstva: G. L. B-h v St. Josef sev. Amerika. Gosp. K. je plačal 8 gld. — imate tedaj naročnino do 31. decembra t. l. plačano.

Tujci.

6. avgusta:

Evropa: Deisinger iz Gorenjskega. — Roller iz Gradca.

Fri Slonu: Angelo iz Trsta. — Mrak iz Zagorja. — Unger iz Dunaja. — Tuhnel iz Trsta. — Kezel iz Kamnika. — Globočnik iz Slavine.

Pri Malici: Schlegel iz Dunaja. — Moscheni iz Trsta. — Besinger iz Gradca. — Turk iz Dunaja. — Schwaza iz Gorice.

Dunajska borza 7. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	62 gld.	70	kr.
Enotni drž. dolg v bankovcih	66	70	"
Enotni drž. dolg v srebru	66	70	"
Zlata renta	74	75	"
1860 drž. posojilo	112	50	"
Akcije narodne banke	825	—	"
Kreditne akcije	165	—	"
London	122	90	"
Napol.	9	82	"
C. z. cekini	5	86	"
Srebro	107	50	"
Državne marke	60	30	"

Hiša

na glavnem trgu v Novem mestu štev. 94, z lepimi prostori, mej katerim dve štacune z magazinom, 2 lepa vrta, štirna itd. se iz proste roke prodaja. — Pogoji se izvedo pri lastnici **Amaliji Rozina**.

Ravnokar je v „Narodnej tiskarni“ v Ljubljani izšlo in se dobiva:

VIII. zvezek „Listki“:

Pomladanski valovi.

Roman, spisal I. Turgenjev, poslovenil dr. M. Samec. 8° 17 pol. Cena 60 kr.